

א) לעיל ז: (ב) [לקמן
ז: (א) עירובין מד.
ד) [שם טו: (ה) [שם],
ו) [וימלא יג: (ז) שבת
דף קנד: (ח) עירובין כ:
ט) [וע"ע חוס' גרמות
יט: ד"ה מלגין וכו'].

תורה אור השלם
א) חג הסוכות תעשה
לך שבועת ימים
ב) פסח
ג) [וימלא יג: (ז) שבת
דף קנד: (ח) עירובין כ:
ט) [וע"ע חוס' גרמות
יט: ד"ה מלגין וכו'].

ליקוטי רש"י

בראש הספינה. שהיא
גובהה מאלף כספיות היס
שהן גדולות והרבות באה
ועוקרתה וצדאש העגלה
נמי כיון דלידי מתחזי כעין
עלוי [לעיל ז:].

הנהרות וציונים

א) [צ"ל ברוח מצויה
דים כך גירסת תוספות
לעיל ז: ד"ה העושה וכו'
הרא"ש והר"ן] (גליון):
ב) צ"ל ופי' [וכי' (וכי'
בתוספות, דבש תמר):
ג) במדומי שדה כתב
שתיבת "ובמשא" הוא
ט"ס ועיין רש"י
ובילקוט מפרשים:
ד) צ"ל כדפירש רש"י
לעיל (בארות המים):
ה) יש להוסיף גל של
צדורות
עיי"ש בתוספתא (ר"ש
דעסוי): [1] [צ"ל ש"ש
(גליון):

לעזי רש"י

אורי"ר. פירוש עץ הער
(רש"י גיטין דף סט ע"ב
ד"ה אטרפא דנראה ועיין
אסף הרופא כח"י מיינן
דף סט ע"ב), לורנצוני"ס.
באיי"ש. פירוש פרי עץ
הער (רש"י כ"ל).

הואיל ואם ינטל האילן ופול קרקעית הסוכה שאינו יכול לעמוד בסמיכת שמים שצריך אין עולין לה ציוס טוב דמשתמש צאילין":
גמ' לא כלום הוא. דאפי' דירת עראי לא הויה: שאינה מנויה דיצעה הוי כרות מנויה דים: יבולה לעמוד ברוח שאינה מצויה דיבשה. דהיינו רוח מנויה דים: דבול"י

עלמא בוי. אף ע"ג דאינה עומדת צרות שאינה מנויה דים דאפי' למאן דצעי סוכה דירת קצע איכא: על גבי בהמה. כגון נתן דלתות על שני סוקים והס קרקעית הסוכה ועשה למעלה מחילות וסקך^ב: הראוי לשבעה. והשתא דגזור רבנן אין עולין לה נמלאת שאינה ראויה ליום ראשון: ולא פסין לביראות. דמתן צעירובין (דף ז:): עושין פסין לציראות ארבע דיומדין לצור שצרכות הרצים והצור עמוק עשרה דהוא רה"י ואין יכול למלאת ממנה אלא אם כן מוקף מחילות ומפני זהמות עולי רגלים^ב התירו המחילות ארבעה דיומדין לארבע פירות ואמר ר' מאיר ללא עזדין תדא מהנך צבעלי חיים וטעמא מפרש לקמן: ולא גולל לקבר. כלומר אם עשאוהו כסוי לארנו של מת אין שם גולל עליו לטמא דלמרי' צהמה המקשה דגולל מטמא צמגע וצמשא^א וצאהל דתניא (חולין דף עב) על פני השדה לצרות גולל ודופק: ור' יוסי הגלילי. מפרש לקמיה טעמא: גזרה שמה תמות. הצהמה ציוס טוב ותפול ואין כאן דופן ונמלא צטל ממנות סוכה. ולקמיה פריך וצגולל דקולא היא מאי טעמיה: קשור. דליכא למיחש שמה תצרת: דבול"י עלמא. צין לאציי צין לרצי זירא מכשיר רצי מאיר: דאי נמי מיית. ויפול יש צנצנתו עשרה: מיתה לא שכיחא. ואפילו רצי מאיר לא פסיל: והאיכא רוחא. דציני כרעי שהיא פירצה ואפי' כשהיא חיה: דעביד ליה. גדר צין רגליה: בהוצא ודפנא. הולא לולצי דקל דפנא ענפי עץ שקורין לורי"ר וגדל צו פרי שקורין צאיי"ש: רבעה. רוצנת: אשלי. חצלים: הא מתיחה באשלי מלעי"ל. ואם תמות אינה נופלת: זימנא דמוקי לה פחות מג' בוי. פעמים שאין צנצנתה של צהמה אלא שצעה ומשהו וסוכה עשרה דקאי לה צפחות משלשה סמוך לסכך ואמרינן לצוד: וכיון

גזרה שמה תברח לא חיישינן ולמאן דאמר גזרה לא שכיחא והאיכא רוחא דביני ביני דעביד ליה בהוצא ודפנא ודלמא רבעה דמתיחה באשלי מלעיל ולמאן דאמר גזרה שמה תמות נמי הא מתיחה באשלי מלעיל זמנין דמוקים בפחות משלשה סמוך לסכך וכיון

דתניא העושה סוכתו בראש הספינה. שפיר גריס צצרייתא צראש העגלה דפליגי נמי צראש העגלה כדפרישי' לעיל (דף כא: ג"ה שאין) ולא כמו שפי' ר"ת צפ"ק (דף ז: ושם צ"ה העושה): **על** גבי בהמה. פ"ה נתן דלתות על צ' סוקים להיוסם קרקעית הסוכה ועשה למעלה מחילות וסיך רצי יהודה פוסל ומכאן קשה לפ"ה דמתניתין דלעיל (דף כא:): גצי סמך סוכתו צכרעי המטה כדפי' לעיל וי"מ דהכא לאו צמיטלטל הסכך על גצי הצהמה דא"כ למה לי קרא לר' יהודה תיפוק ליה משום דאין לה קצע כדפרישית^א לעיל אלא העמיד סוכה על ד' קונדסים וסמך עליהן הסכך והכניס שם הצהמה ועשה עליה קרקעית ומחילותיה עד לסכך ללא תזיל לשצעה דאין עולין על גצי צהמה ציוס טוב:

זה הכלל כל שינטל האילן ויכולה לעמוד בפני עצמה כשרה ועולין לה ביום טוב: **גמ'** מני מתניתין רבי עקיבא היא דתניא^ב העושה סוכתו בראש הספינה רבן גמליאל פוסל ור"ע מכשיר מעשה ברבן גמליאל ור"ע שהיו באין בספינה עמד ר"ע ועשה סוכה בראש הספינה למחר גשבה רוח ועקרתה אמר לו רבן גמליאל עקיבא היכן סוכתך אמר אבוי דכולי עלמא איכא דאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה לא כלום היא יכולה לעמוד בשאינה מצויה דיבשה כ"ע לא פליגי דכשרה כי פליגי בדיכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה ואינה יכולה לעמוד (ברוח שאינה מצויה דיבשה^ב) רבן גמליאל סבר סוכה דירת קבע בעינן וכיון דאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דים לא כלום היא ר"ע סבר סוכה דירת עראי בעינן וכיון דיכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה כשרה: או על גבי גמל כו': מתני' מני רבי מאיר היא דתניא העושה סוכתו על גבי בהמה ר"מ מכשיר ורבי יהודה פוסל מ"ט דרבי יהודה אמר קרא חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים סוכה הראויה לשבעה שמה סוכה ורבי מאיר רצי לשבעה לא שמה סוכה ורבי מאיר הא נמי מדאורייתא מחזא חזיא ורבנן הוא דגזרו בה עשאה לבהמה דופן לסוכה ר"מ פוסל ור' יהודה לבהמה דופן ר' מאיר מ"ט דר' מאיר אמר אבוי גזירה שמה תמות כו'. משום גזירה פוסל מכלל דדופן מעליא הוא והא איכא רוחא דמכריסה ועד ארעא. ושנינן דעבד לה בהוצא ודפנא ומשום שלא תרבע תחזיה

סוכה הראויה לשבעה. מהאי טעמא נמי היה פוסל צכוכה על גצי אילן: ורבי יהודה מכשיר. צללא סמך הסוכה על גצי איירי דא"כ הויה לה כסמכה צכרעי המטה: **ולא** גולל לקבר. כשהמת מונח צקצר מניחין על הקצר אץ גדולה לסתום את חללה והוא נקרא גולל כדמוכח צמסכת אלהות פרק ט"ו [מ"ח] דמתן קורה שעשאה גולל לקצר צין מונה על לידה צין עומדת אץ טמא אלא כנגד הפתח ועוד תניא צמוספתא דלהלות [פט"ו ע"ג] גל של צרורות^א גולל לקצר הנוגע צמוכו עד ארבעה טפחים טמא דצרי רצי יהודה ותכמים אומרים אינו טמא אלא סדר הפנימי צורכו של קצר משמע דנקרא גולל מה שקומם החלל ועוד תניא צמוספתא דלהלות סוף פרק (שני^ב) שתי אצנים גדולות של ארבעה טפחים שעשאן גולל לקצר המאהיל על גצי שתייהן טמא ניטלה אחת מהן המאהיל על גצי שניה טהור מפני שיש לטומאה דרך שתלא מכל הני משמע שתחת הגולל כולו חלל ואע"ג דצפ' צהמה המקשה (חולין דף עב) נפקא טומאת הגולל מדכתיב על פני השדה דמשמע דאין דצר על גצי הגולל ועומד מגולה על פני השדה זימנין דאינו מגולה כי היה דגל של צרורות דאינו טמא אלא סדר הפנימי ודופק המזכר צכל מקום עס הגולל הם אצנים שהגולל נשען עליהם כדמתן פרק צ' דלהלות [מ"ז] ואיזהו דופק את שהגולל נשען עליו אצל דופק דפקין טהור דפעמים מניחין אץ לסמוך אותה שהגולל נשען עליה והיא נקראת דופק דפקין ונריך לדקדק הא דאמר פ' העור והרוטב (חולין דף קכו:): דגולל מטמא צמגע וצאהל היכי דמי צצלמא מגע אפשר מן הצד אלא צאהל מאי אריא משום גולל תיפוק ליה משום שהקצר סתום ותניא צנויר פ' כהן גדול (דף נג:): או צקצר זו קצר סתום דלמרי' טומאה צוקעת ועולה צוקעת ויורדת ואין לומר דאצטרריך היכא דאין המת צקצר דאי ליתיה אס כן לא מטמא משום גולל דאפי' כי איתיה ויש מקום לטומאה לצאת לא מטמא ואין לומר נמי כגון דצולט חוץ לקצר דהא מה שחוץ לקצר טהור כדקאמרינן אין טמא אלא כנגד הפתח דהא דקתני סיפא עשה ראשה גולל לקצר אין טמא אלא עד ארבעה טפחים ההיא כשנתנה על הקצר מעומד איירי דכולה כנגד הפתח ועד ארבעה דקתני היינו צגוצהה דומיא דההיא דגל של צרורות לרצי יהודה ומיהו מניין למימר דאצטרריך למאהיל על הגולל כנגד מחילות הקצר שהגולל מונח עליהם דאע"פ שאין מאהיל כנגד חלל הקצר טמא משום דמאהיל על הגולל דאס אין שם גולל טהור^ב: **בפיל** קשור בול"י עלמא לא פליגי. לשון הש"ס משונה כאן משאר מקומות דרצי זירא ואציי תרוייהו מפרשי טעמא דרצי מאיר והוא ליה למימר מאי צינייהו והוא מפרש והולך צלשון פליגי: **ולמאן** דאמר שמה תמות נמי על כרחך ר' יהודה דמכשר לא חייש מ"מ אציי אליצא דר"מ דחייש למיתה ללא שכיחא כ"ש דיש לו לחוש לשמה תצרת דשכיחא: דתניא

יד א ב מיי פ"ד מהל' סוכה הל' ה טו"ש"ע א"ח ס' תרכ"ט סעף צ: טו ג מיי"ג שם הלכה טו טו"ש"ע א"ח ס' תרל סעף יא:

רבינו הננאל

ביכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה ואינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דים ור' עקיבא היא דאמר סוכה דירת עראי בעינן וק"ל כותיה: פיסקא בראש האילן או ע"ג הגמל כשירה ואין עולין לה ביו"ט. ואוקימנא לר"מ דתניא העושה סוכתו ע"ג בהמה ר"מ מכשיר ור' יהודה פוסל משום דבעי סוכה דחזיא ליה לשבעת ימי החג כדכתיב בסוכות תשבו שבעת ימים והא אינו יכול לעלות לה ביו"ט דתנן אלו הן משום שבות לא עולין לאילן ולא רוכבין ע"ג בהמה ור' מאיר אמר לך הא נמי מדאורייתא חזיא ורבנן גזרו בה: ת"ר עשאה לבהמה דופן ר' מאיר פוסל ור' יהודה מכשיר שהיה ר' מאיר אומר כל דבר שיש בו רוח חיים אין עושין אותו לא דופן לסוכה ולא לחי למבוי כו'. מ"ט דר' מאיר אמר אבוי גזירה שמה תמות כו'. משום גזירה פוסל מכלל דדופן מעליא הוא והא איכא רוחא דמכריסה ועד ארעא. ושנינן דעבד לה בהוצא ודפנא ומשום שלא תרבע תחזיה

מן הצד אלא צאהל מאי אריא משום גולל תיפוק ליה משום שהקצר סתום ותניא צנויר פ' כהן גדול (דף נג:): או צקצר זו קצר סתום דלמרי' טומאה צוקעת ועולה צוקעת ויורדת ואין לומר דאצטרריך היכא דאין המת צקצר דאי ליתיה אס כן לא מטמא משום גולל דאפי' כי איתיה ויש מקום לטומאה לצאת לא מטמא ואין לומר נמי כגון דצולט חוץ לקצר דהא מה שחוץ לקצר טהור כדקאמרינן אין טמא אלא כנגד הפתח דהא דקתני סיפא עשה ראשה גולל לקצר אין טמא אלא עד ארבעה טפחים ההיא כשנתנה על הקצר מעומד איירי דכולה כנגד הפתח ועד ארבעה דקתני היינו צגוצהה דומיא דההיא דגל של צרורות לרצי יהודה ומיהו מניין למימר דאצטרריך למאהיל על הגולל כנגד מחילות הקצר שהגולל מונח עליהם דאע"פ שאין מאהיל כנגד חלל הקצר טמא משום דמאהיל על הגולל דאס אין שם גולל טהור^ב: **בפיל** קשור בול"י עלמא לא פליגי. לשון הש"ס משונה כאן משאר מקומות דרצי זירא ואציי תרוייהו מפרשי טעמא דרצי מאיר והוא ליה למימר מאי צינייהו והוא מפרש והולך צלשון פליגי: **ולמאן** דאמר שמה תמות נמי על כרחך ר' יהודה דמכשר לא חייש מ"מ אציי אליצא דר"מ דחייש למיתה ללא שכיחא כ"ש דיש לו לחוש לשמה תצרת דשכיחא: דתניא